

מעדני אשר

גיליון תל"ז (שנה י')

פרשת תולדות
תהא שנת עשירי גיליון

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע טיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 47-111

מדוע לא מל יצחק את עשיו מיד כשנעשה בן שמונה ימים?
בפרשתן כ"ה כ"ה ויצא הראשון אדמוני כלו כאדרת שער ויקרא שמו עשיו.

הנה איתא בדעת זקנים לבעלי התוס' בשם המדרש: כשראהו אביו אמר עדיין לא נבלע בו דמיו ולא רצה למולו לשמונה ימים, כשעבר שנה או שנתים וראה יצחק שלא החליף מראיתו ידע שזה תולדתו, ואפילו הכי לא מל אותו, אמר הואיל ולא מלתי אותו לשמונה כמוני, אמתין עד שיהיה בן י"ג כמו ישמעאל אחי ואמול אותו, וכשהיה בן י"ג שנה הוא עיכב בעצמו ולא רצה למול, עיין בשו"ת חתם סופר ירי"ד סימן רמ"ה.

וברבי צדוק הכהן מלובלין דברי סופרים את ל"ח תמה על זה: דקודם מתן תורה, דאכתי לא כתיב וחי בהם, דמזה ילפינן דפיקוח נפש דוחה כל התורה, ומצות מילה נצטוו בה אברהם וזרעו אחריו מפי ה' לא היו רשאים לבטלה מחשש סכנה דולד אדום אפילו תימא דהוא כאדום דפרק ר' אליעזר דמילה שבת קל"ד ע"מ א'.

מעדני אשר: בענין אם לפני מתן תורה היה פטור של פקוח נפש יש בזה מחלוקת קדומה דהנה איתא בגמ' דר"מ ל"א ע"ב תניא ר' יהושע בן קרחה אומר גדולה מילה שכל זכויות שעשה משה רבינו לא עמדו לו כשנתרשל מן המילה, שנאמר שמות ד' כ"ד ויפגשהו ה' ויבשש המיתו אמר רבי ח"ו שנתרשל משה מן המילה, אלא כך אמר משה אמול ואצא סכנה היא וכי ולא מפני מה נענש שנתעסק במלון תחילה, ובמזרחי פרשת שמות הקשה הרי קודם מתן תורה לא נאמר וחי בהם, א"כ מי הגיד למרע"ה שאינו מחויב לסכן הבן עבור מילה בשמיני, ואיכא כמה תרוצים באחרונים דבמהרש"א דר"מ ל"א ע"ב תירץ לפי מ"ש התוס' סנהדרין ע"ד ע"ב דאצטריך וחי בהם כי היכי דלא נילף שאר מצות מרוצח ונערה מאורסה, ניחא דודאי מן הסברא לא ניתן שום מצוה שימות בהם אלא וחי בהם, ובישראל אצטריך קרא וחי בהם משום דלא נילף ליה מרוצח ונערה מאורסה, לפי הנ"ל אתי שפיר, נמי כאן, וכן לפי מה שתיירץ בנחת יעקב פרשת שמות, מובא בחתם סופר שבת קל"ד, וכן תירץ בפרשת דרכים דרוש ד', ועיין בערבי נחל פרשת וירא דרוש ח' מה שתיירץ דאפילו קודם מתן תורה דלא כתיב וחי בהם ולא שימות בהם, מ"מ לא היה רשות למרע"ה לסכן הבן במילתו דמשום מצוה דיליה דהאב אין רשאי להכניס הבן לסכנה, לפי הנ"ל מיושב נמי כאן, מעדני אשר.

ובכלי חמדה בפרשתן הקשה: הרי מצות מילה שהוא על האב הוא בכל רגע משבא לכלל חיוב, וא"כ כיון שראה יצחק שאחר זמנו שהוא אדם בטבע איך המתין עד י"ג שנה הרי מצוותו על האב בכל רגע ורגע, ע"ש מה שתיירץ.

כשאמא אומרת לבנה לעשות דבר להיפך ממה שצויה האבא האם צריך לשמוע בקולה?

בפרשתן כ"ו ו' ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמור הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשיו וגו' ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך.

איתא בפרקי דרבי אליעזר פ"ב ל"ב אמרה רבקה אל יעקב בני הלילה הזה אוצרות טללים נפתחים, הלילה הזה העליונים אומרין שירה, עשה מטעמים לאביך ויאכל עד שהוא בעודו חי יברכך, והוא שהוא בקי בתורה פחד לבו על קללת אביו, אמרה לו אמו אם ברכה עליך ועל זרעך, ואם קללה עלי ועל נפשי, שנאמר ותאמר לו אמו עלי קללתך בני.

ובביאור הרד"ל שם הסביר מה הכוונה בגלל שהוא בקי בתורה: דהכוונה ע"פ מה דאמרין בגמ' קידושין ל"א ע"מ א' שאל בן אלמנה אחת את ר' אליעזר אבא אומר השקיני מים ואימא אומרת השקיני מים, איזה מהם קודם, אמר ליה הנח כבוד אמן ועשה כבוד אביך, שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך, ולכן פחד יעקב שהרי צריך לשמוע בקול אביו.

יש להקשות: מדוע יש חיוב לשמוע בקול האב יותר מהאם בגלל שהאמא נמי חייבת בכבודו של האב, הרי האב נמי מצווה בכבוד האמא כמו דאיתא בגמ' יבמות ס"ב ע"ב האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא, וכן כתב הרמב"ם הלכות אישות פרק ט"ו הלכה י"ט וכן צו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יתר מגופו, א"כ שיהא הלכה שכבוד שניהם שוים ויעשה מה שרוצה כמו שלאחר גרושין של ההורים יכול לעשות מה שרוצה כיון דכבוד שניהם שוים, כך מקשה בבאר שבע כריתות כ"ח ע"א, וכן בערוך לנר כריתות, וכן בעיני יעקב שם.

איכא כמה תרוצים:

- א. הא דתנן מפני שהוא ואמו חייבין בכבוד אביו, היינו בדיני כבוד שהבן חייב לאביו מאכיל ומשקה מלביש ומכסה מכניס ומוציא, והא דאמרין שיהא אדם מכבד את אשתו יותר מגופו, היינו בשאר דברים כגון במלבושים וכיוצא בזה, כך תירץ בבאר שבע כריתות כ"ח ע"א.
- ב. ודאי מן הדין היא חייבת בכבודו, וכדתנן במשנה כתובות נ"ט ע"מ ב' אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה, ולא מצינו מלאכה שיתחייב האיש לעשות לאשתו, ומה שהביא הבאר שבע שיהא אדם מכבד את אשתו, לא מצינו בלשון זה משמע לשון חיוב אלא בברייתא שנינו יבמות ס"ב ע"מ ב' סנהדרין ע"ו ע"ב והמכבדה יותר מגופו, עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך, דמשמע מלשון זה שמדת חסידות הוא שימחול על כבודו נגדה, אבל ע"פ הדין היא חייבת בכבודו יותר, כך תירץ בערוך לנר כריתות כ"ח ע"מ א', וכן תירץ בעיני יעקב כריתות כ"ח ע"א.

בית צדיקים יעמוד

ברכת מזל טוב חמה ולבבית להארי שבחבורה החתן המצויין בתורה ויר"ש,
יראת השם היא אוצרו

בנש"ק הרב אברהם מנחם נחום ניסן שליט"א

נז"ו רבינו הק' מטשארקעס זי"ע

לרגל שמחת נישואיו עב"ג תחי'

יה"ר שזכות אבות יגן בעדו להקים בית נאמן בישראל,

מתוך שמחה ונחת והרחבת הדעת, בריות גופא ונהורא מעליא.

האמאליס לאנה: ב"ו הגבורה

ברכת מזל טוב

להגאון המפורסם

רבי אריה פינק שליט"א

דומ"ץ בעלזא בית שמש

וראש כולל בעלזא בית שמש

לרגל שמחת הולדת בנו נז"ו

במו"ט ובשעט"מ

יהא רעוא שיזכה לרוות נחת

דקדושה מכל יוצאי חלציו

איך היה מותר ליצחק לשחוט קרבן פסח

הרי בנו היה ערל ומילת בניו מעכבתו מלאכול קרבן פסח? בפרשתנו כ"ז ט"ז נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים וגו'.

איתא ברש"י דשני גדי עזים שהביא עשיו לאביו היה אחד לפסח ואחד לחגיגה.

יש להקשות: איך היה מותר ליצחק לשחוט קרבן פסח, הרי בנו היה ערל שהרי עשיו לא היה רוצה למול את עצמו כמבואר במדרש לעיל, ומילת בניו מעכבתו מלאכול קרבן פסח, כך מקשה בשו"ת מקור ברוך חלק ב' סימן מ"ו.

איכא כמה תרוצים:

- א. ע"פ מה שכתב הרמב"ם בפ"ה מה' קרבן פסח ה"ה כשם שמילת עצמו מעכבתו מלעשות פסח, כך מילת בניו הקטנים, ומילת כל עבדיו בין גדולים בין קטנים מעכבת אותו שנאמר המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו, ובמנחת חנוך מצוה ב' אות ב' כותב להוכיח מדברי הרמב"ם הלוה דאין חיוב מיוחד על האב למול את בנו כי אם כשעודנה קטן, אבל משהגדיל שוב לא חיובה תורה לאב למול את בנו, ולכן פוסק הרמב"ם שרק מילת בניו הקטנים מעכבתו מלעשות פסח מכיון שמוטלים עליו, אבל לא הגדולים שכבר אינם מוטלים עליו, א"כ לפי הנ"ל אתי שפיר דכיון שעשיו היה יותר מבן י"ג לא היה חיוב על אביו למולו לכן לא עיכב אותו מלעשות פסח, מעדני אשר.
- ב. כיון שבנו לא רצה למול, א"כ היה יצחק אונס, לכן מותר לשחוט קרבן פסח אף שבניו ערל, מעדני אשר.
- ג. לפי מה שכתבו המפרשים עיין לקמן דלא היה ממש קרבן פסח רק לזכר, לפי הנ"ל אתי שפיר, מעדני אשר.

איך היה מותר ליצחק לשלוח את בנו לצוד ביום טוב

הרי אסור לצוד ביום טוב?

בפרשתנו כ"ז ג' ועתה שא נא כלדך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי ציד.

איתא במדרש מובא ברש"י פסחים נ"ד עמוד ב' בגדו של אדם הראשון שהיו חקוקות בו כל מין חיה ובהמה, והוא נמסר לנמרוד על כן יאמר כנמרוד גבור ציד בראשית י' ועשו הרגו ונטלו, לפיכך היה איש ציד, והן שכתוב בהן החמודות אשר אתה בבית.

ובמפרשים נתקשו: מדוע היה צריך כלים כדי לצוד החיות, הרי הם היו באים מאליהם, עיי"ש מה שתרצו.

יש להקשות: איך היה מותר לצוות לבנו לצוד לו, הרי זה היה ביום טוב של פסח, והרי ביו"ט קימ"ל ביצה כ"ג ע"ב אור"ח סימן תצ"ה דאין צדין ביום טוב, והרי האבות קיימו כל התורה עד שלא ניתנה, כך מקשה במושב זקנים לבעלי התוס' בפרשתנו.

ובחדושי מהרי"ל דסקין בפרשתנו כתב שיצחק שלח את עשיו בערב הפסח לצוד דביום טוב אסור לצוד.

מעדני אשר: נראה לתרץ ע"פ שיטת הפוסקים אור"ח סימן תצ"ה דאיסור צידה ביום טוב רק דרבנן דמן התורה הותרו כל המלאכות לצורך אוכל נפש, ואיתא בשו"ת הרמ"א סימן י' דרק אברהם קיים את כל הדרבנן ולא שאר האבות, לפי הנ"ל אתי שפיר.

עוד נראה לתרץ: ע"פ מה שכתב האור החיים הקדוש בראשית מ"ט דהאבות לצד חביבותם בה' וחשקם באושר עליון קיימו הכל כמבואר בגמ' יומא כ"ח ב' קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין אבל במקום שהיו רואים תועלת דבר ההצלחה להם כמו שתאמר יעקב כשהרגיש בהצלחתו בנישואי שתי האחיות העלים עין מריוח הנמשך מקיום המצוה ההוא כיון שאין לו עונש אם לא יקיימנה כל עוד שלא נתנה תורה, ומה גם אם נאמר שהיו עושים על פי הדיבור כי האבות נביאים היו וה' אמר להם לעשות כן, ודבר זה דומה למה שכתב רמב"ם בהלכות יסודי התורה פ"ט שנביא שאמר לעבור על איסור מאיסורי התורה לפי שעה שומעין לו כאלוהו בהר הכרמל, מעדני אשר.

איך היה יכול להקריב יצחק קרבן פסח

הרי בעינן לשחוט הפסח בעשרה?

הנה בשו"ת דברי יציב אור"ח סימן רכ"ד חקר בהא דאיתא בגמ' יומא כ"ח ע"ב דקיימו האבות התורה עד שלא נתנה, דאפשר שרק במצות דיחיד, אבל מצות שבצבור אולי לא קיימו, ולא הקריבו קרבנות צבור, ומכל שכן בפסח שנשחט בג' כיתות ובעינן קהל ועדה וישראל, עיין בגמ' פסחים ס"ד ע"ב, וברמב"ם פ"א מק"פ ה"ט וה"יא שבפחות מנ' אין שוחטין, ועיין כס"מ שם, ואפשר דבדליכא רק יחיד או יחידים מעכב, ועיין בקרית ספר שמה אזוהרת ר"ה שכתב דבדיעבד אם שחטו בבת אחת כשר, ועשאו לדין אחד עם הך דפחות מנ', ומשמע שרק ככה"ג אינו מעכב, ואח"כ ראיתי בדבר בעתו על מס' פסחים בסופו בהל' ק"פ אות ח', שתמה על הרמב"ם דלדידיה היה פשוט דאפי' בפחות מנ' כשר עיי"ש, אך באמת לא נזכר ברמב"ם רק פחות מנ', ואפשר דע"כ"פ עדה בעי, ועיין ירושלמי שם בפרק תמיד נשחט ה"ה וכן בתוספתא פסחים פ"ח ה"ה ח' דגם פסח מצרים היה נשחט בג' כיתות, ולענ"ד דמה דבעינן שנה עליו הכתוב לעכב ל"ש במה שנוגע לעיקר חיוב הקרבן, דהתורה חייבה הק"פ דייקא באופן ושחטו וגו' קהל עדת ישראל, ואי ליכא לא חייבה, ורק אי איכא קהל ועדה וישראל והיו בבת אחת בזה בעינן שינה לעכב, אבל בלא היה קהל כלל לא חייבה תורה להביא קרבן ודו"ק כי זה עמוק ואמת לפענ"ד.

ועכ"פ כיון דבעי קהל, וגם אינו נקרב בבמת יחיד, ועיין מגילה ט"ו ע"ב וזבחים ק"י"ח ע"א, אפשר דלא הקריבו האבות כלל, ועיי"ש בפרקי דר"א בהרד"ל אות מ"ד שרק לזכר לקרבן פסח ולא לחיוב.

ולפי זה אתי שפיר: מה דקשה לכאורה איך היה כשר הקרבן פסח, הרי היה שלא למנויו, דהרי יצחק לא נמנה על קרבן זה, ואם נאמר דזה רק לזכר אתי שפיר, עיין שו"ת דברי יציב הנ"ל, ועיין באילת השחר בפרשתנו.

מעדני אשר: ובה מתורץ מה שהקשו האחרונים איך צוה לו לצוד לו מן ההפקר כמו שכתב רש"י וצודה לי ציד ולא מן הגזל, הרי קימ"ל דקרבן פסח צריך ביקור ד' ימים קודם שחיטה, לפי הנ"ל אתי שפיר דלא היה ממש קרבן פסח רק זכר.

איך הקריב יצחק קרבן פסח

הרי אסור להקריב קרבן פסח בבמת יחיד?

יש להקשות: איך היה יכול יצחק להקריב קרבן פסח בבמת יחיד, והלא פסק הרמב"ם בריש הלכות קרבן פסח דאפילו בזמן שהבמות מותרות המקריב בבמת יחיד לוקה, כך מקשה במשכיל לדוד בפרשתו, וכן בקרני ראמים בפרשתו.

איכא כמה תרוצים:

- א. לאו בתורת קרבן פסח הויא עבדי ליה, אלא הויא עבדי שלמים בנדבה זכר לפסח שיקריבו ישראל אחר שנצטוו, כך תירץ במשכיל לדוד, וכן בהכתב והקבלה.
- ב. לא הויא במת יחיד אלא במקום שיש ישראל וכל אחד עושה במה לעצמו, אבל בנידון דידן דיצחק שלא היה אז בזמנו שום אחד זולתו שמתנהג ע"פ דיני התורה כמוהו, הא ודאי דאותה במה שהיה מקריב עליה דין במת ציבור יש לה, לכן היה מותר לו להקריב על זה, כך תירץ בקרני ראמים בפרשתו.

**האם יש איסור להסתכל על גוי?
בפרשתן כי"א ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות.**

אינא בגמ' מגילה כ"ה ע"א דלכן כהו עיניו משום דהמסתכל באדם רשע עיניו כהות, שאסור להסתכל על אדם רשע, ויש עוד הרבה טעמים עיין רש"י.

ובספר תורת חיים סנהדרין צ" ע"מ א' כתב וטעם מה שאמרו אסור להסתכל בפני רשע כי גורם לעצמו מדת השכחה ע"י רוח הטומאה שהוא מושך ממנו, אבל המסתכל בתלמיד חכם וצדיק כיון שמעשיו הטובים חקוקין על פניו כמו שכתב הזוהר בפרשת ואתה תחזה לכך המסתכל בו זוכר נשכחות טוב לו כי מושך ממנו עליו רוח קדושה, ועוד דרשעים אפילו בחייהן קרוין מתיים והמסתכל בפני מת קשה לשכחה משום רוח מסאבא שעליו.

יש להקשות: על הא דקימ"ל אורח חיים סימן רכ"ה סעיף י' הרואה אילנות טובות ובריות נאות, אפילו עכו"ם או בהמה, אומר בא"י אמ"ה שככה לו בעולמו, איך מותר להסתכל על עכו"ם, הרי יש איסור, כך מקשה המגן אברהם סימן רכ"ה.

אינא כמה תרוצים:

- א. לכתחילה אסור להסתכל, אבל אם קרה מקרה שראה מברך אפילו על עכו"ם, כך תירץ המגן אברהם סימן רכ"ה.
- ב. דדוקא להסתכל בו ביותר ולהתבונן בצלמו ודמותו אסור, אבל ראייה בעלמא מותר, כך תירץ המגן אברהם סימן רכ"ה, אבל בסמ"ע חו"מ סימן קנ"ד כתב להפך דלשון הסתכל שייך לומר אהסתכלות בעלמא בלי כוונת ראות, עיין דעת תורה סימן רכ"ה, ועיין בפתח עינים עבודה זרה כי ע"א, וכן בעבודת עבודה שהקשו שמגמי שם משמע דלא כמג"א.

איך יכול להיות שבגלל שביקש עשוי עושים אדומים

נתן לו שם על שם זה?

בפרשתן כי"ה ויאמר עשוי אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדם הזה כי עיף אנכי על כן קרא שמו אדום.

יש להקשות: איך יכול להיות שבגלל שביקש עשוי עושים אדומים נתן לו שם על שם זה, וכי בגלל שביקש איזה אוכל מסוים נתן לו שם על שם המאכל, כך מקשה הרמב"ן בפרשתו, וכן בכלי יקר.

אינא כמה תרוצים:

- א. לשם בזיון קרא לו, כן שבשביל מאכל אדום מכר בכורתו, כך תירץ הרמב"ן בפרשתו, וכן ברשב"ם.
- ב. מה שלא קראו אדום מיד כשנולד על שם ויצא הראשון אדמוני, לפי שאין זה חדש תחת השמש כי כמה ילדים נולדים אדומים לפי שעדיין לא נבלע דמם, כההוא דרבי נתן שבת קל"ד ע"מ א' ולסוף ישתנה ויחזור למראהו, על כן חשבו מולידיו שמא מראה אדומה זה במקרה ולא בטבע, אך כשאמר הלעיטני נא מן האדום האדם הזה קשה למה לא קראם עושים בשמם, אלא ודאי שגילה דעתו שלא היה מתאוה אליהם מצד עצמו כי אם מצד מראהם האדומה, והורה בזה כי מזג טבעו נוטה אל האדמומית ביותר מצד תגבורת מרה האדומה שבו, על כן היה אוהב כל דבר המתחכם למזוג, והוא כל דבר אדום, על כן קרא שמו אדום כי אז נודע באמת שטבעו אדומה והוא יושב תחת מזל מאדים, ועל שם היותו גברא אשד דמא, וזה שאמר כי עיף אנכי פירש רש"י עיף ברציחה כמו כי עיפה נפשי להורגים ירמיה ד' ל"א ומה הגיד להם עשו בזה שהוא עיף ברציחה, אלא ודאי שנתן לדבריו טעם למה קרא העושים אדום לפי שהיה מתעסק באותו זמן בכלי אומנותו ברציחה כפי טבעו, על כן ביקש שילעיטו מן המאכל הנאות למזוג, כך תירץ בכלי יקר בפרשתו.

פניני מעדני אשר בעניני מכירת הבכורה ובעניני הברכות

מתוך ספרי מעדני אשר

איך חל מכירת הבכורה של עשיו לאחיו יעקב, הרי הויא אונאה יותר משתות שמוכר לו בכורה ומורת נזיד עדשים ובטל המקח?

איך חל מכירת הבכורה של עשיו ליעקב, הרי אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם?

איך קנה יעקב את הבכורה בעבור נזיד עדשים, הרי כסף אינו קונה בכרתי?

מדוע לא עבר יעקב על איסור לא תחמוד בקניית הבכורה?

איך היה מותר ליעקב לתת לעשיו לאכול, הרי אסור לתת למי שיועד שאינו יברך?

איך היה מותר לרבקה להלביש את יעקב בגדי עשיו בלי רשותו הרי שואל שלא מדעת גזלן?

איך לבש יעקב את בגדי עשיו הרי בגדי עם הארץ טמא לתלמיד חכם?

איך היה מותר ליעקב לעבור על איסור גניבת דעת?

מדוע לא חשש יעקב שאביו יכירו לפי הקול הרי אמרין בגמ' דכל אדם יכולים לזהות ע"פ הקול?

איזה היתר היה ליעקב אבינו לשקר ולומר שהוא עשיו הבכור?

האם בגדי עשיו השפיע על יעקב שישנה מהרגלו?

מדוע הביא יעקב אבינו ליצחק אבינו יין, הרי לא ביקש שיביאו לו יין?

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י יידישו הרב מרדכי זסקינד הגר שליט"א ברוקלין

א. תפילת צדיק בן צדיק או צדיק בן רשע מה עדיף. בפסוק ויעתר לו ה' ובגמ' יבמות סד. דרשו שהוא נענה לפי שאינה דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע. עיין בשו"ע א"ח סי' י"ג בס"ז סי' ג' בשם ב"ח ומהרש"ל שדקדקו מכאן דטוב לחזור אחר ש"ן בן צדיק, והט"ז חולק על זה וסובר דרחמנא ליבא בעי, ותפילתו של צדיק בן רשע נשמעת יותר מצדיק בן צדיק. וקשה מאוד על דברי הט"ז מסתימת הגמרא אינה דומה תפלת צדיק בן צדיק ומשמע להדיא שעדיף תפילת צדיק בן צדיק.

ב. להתעכב מלישא אשה אחר גיל כ'. ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה. בגמ' בקידושין כט מבואר שמי שלא נשא אשה עד כ' שנה הקב"ה אומר לו תיפח עצמותיו ויערעע בשו"ע אבהו"ז סי' א' וא"כ תמוה איך נשא יצחק אשה רק בשנת ארבעים ולא הקפיד לישא אשה קודם שנת כ' והרי א"ע"פ שמי שעוסק בתורה מותר לו להתאחר לכאור' כל זה רק אחר שניתנה תורה ונצטוו במצות ת"ת אבל קודם מ"ת שהיו מצויים רק במצות פור' לכאור' לא היה שייך היתר זה.

ג. להפסיק בלימודו לצורך הדלקת נ"ח. שאלתי את מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, מדוע נהגה העולם להפסיק מלימוד תורה בשביל להדליק נר חנוכה ולא דיליקו ע"י נשוחיהם. והשיב לי ממצוה בו יותר מבשלוחו. ולכאור' קשה לי שהרי ת"ת עדיף ממצוה בו יותר מבשלוחו, ורק בכבוד שבת אמרין שיבטל תורה בשביל מצוה בו יותר מבשלוחו. ועיין בשער הציון סי' ר"ג סק"ט בתירוטו השני.

ד. בר חנוכה שהויק. לשיטת רבי יהודה בב"ק דף ס"ב ע"ב שבר חנוכה שהויק פטור כי הדליק ברשות. מה יהיה הדין אם הנר הויק לאחר חצי שעה, או הנר של השמש הויק שאינו מצוה האם פטור.

ה. לחזור על הפתחים. באיזה מצוות יש בהם לדין שלחור על הפתחים ובאיזה לא, ומדוע למצוות שקלים צריך לחזור על הפתחים.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה אפילו לשאלה אחת תוכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
 2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
 3. כל חודש, בראש חודש תעריך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדוק תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
 4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
 5. שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com (לברורים ופרטים נוספים בטלפון 057-3154010) נא לציין שם וטלפון על התשובות. כמו"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו.
- אנו חוזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה.
- ניתן לשלוח תשובות על שאלות אלו עד ר"ח טבת.
- ההגרלה לחודש חשוון תתקיים ביום ראשון בערב.

מכתבים למערכת

איך היה מותר לאברהם להחזיר את גרושתו הרי כהן אסור להתחתן עם גרושה מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דכתוב בפרשת חיי שרה כ"ה א ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה, איתא ברש"י דו הגר, ששלחה אברהם ועבשו החזירה, דיש להקשות איך היה מותר לאברהם להחזיר את הגר, הרי אברהם היה כהן כמו דאיתא בגמ' נחמ"ב ל"ב ע"ב וכהן הרי אסור בגרושה, ואברהם הרי קיים את כל התורה עד שלא ניתנה, ותרצתם בשלשה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א חוב"צ מחזיקי הדת הרה"ג פנחס מנחם דאוויד שליט"א ירושלים מח"ס דברי פנחס

נראה לתרץ, דהגר היתה שפחה ונשאת שפחה, ואפילו שלקחה אברהם אבינו דהרי התורה קראה שפחה כל הזמן אפילו אחר שנשאה אברהם אבינו עין בפרשת לך סי' ו' ועיין במנחת חינוך מצה רס"ח סי' ק"ב ד"ל אם אחד קידש חציה שפחה וחציה בת חורין ואחרי זה גירשה ונבא עליה בהן, אפשר דאין חייב משום גרושה, דגרושה אינו אלא שנתגרשה מאיסור אשת איש דהויא חיוב מיתה וניתרת לעלמא בגט גרושה, אבל שפחה חרופה דהקדושים לא היה תופסין ובאופן השישי תרצתם בשם הגמון אברהם בות רענן עי"ש א"כ כל שכן בשפחה ממש דאין קידושי תופסין לגבי מיתה לא הויא שם גרושה עליה, ועל כן היה אברהם אבינו מותר להחזירה.

הרה"ג רבי יוסף דויטש שליט"א ראש כולל תורה וחסד בני ברק

נראה לתרץ ע"פ מה שהבאתם בספר מעדני אשר תספ"ח פרשת אסור להקשות למ"ד זכחים ק"ב ע"א דמשה רבינו כהן היה, א"כ קשה מהא דכתוב בפרשת יתרו י"ח ב' ויקח יתרו חתן משה את צפורה אשת משה אחר שלוחיה, איך היה מותר למשה להחזירה, הרי כהן אסור בגרושה, ותרצתם בששה אופנים ובאופן השישי תרצתם בשם הגמון אברהם בות רענן דנכרית היתה ונתגיירה וקטן שנוול דמי, והבאתם דהחיד"א בספרו נחל קדושים פרשת יתרו הקשה עליו דהא גיורת אסורה לכהן, ומתוך דכיון דהיתה אשתו מקודם, והוליד בנים, הוא ידע ודאי דהיתה צנועה, ורוח זנות לא עדה בה, וא"כ הגם שפטרנה בגט, עתה שנתגיירה קטן שנוול דמי, ואין לחוש משום גיורת, דגיורת אסורה משום זונה וכמו שכתב הריטב"א 'במות ס' ע"א וזו דהיתה אשתו קודם שהיה כהן, וידע בה שהוא כשירה אין לחוש, לפי הנ"ל אתי שפיר נמי הקושיא מהגר.

הרה"ג רבי יונה עבי רוטנברג שליט"א ירושלים

נראה לתרץ, ע"פ מה שכתב בחי" הגר"ש כתובות סי' כ"ה דקודם מתן תורה לא היה לבני ישראל קדושת ישראל רק הוי בכלל משפחת ישראל, וא"כ יש לומר דה"ה לגבי כהונה דקודם מתן תורה לא היה קדושת כהונה רק משפחת כהונה, והנה האיסור לכהן להחזיר את גרושתו נובע מצד קדושה יתירה דאיכא אצל כהנים, אבל באברהם דלא היה בו קדושת כהונה, מימילא לא חל עליו האיסור להחזיר את גרושתו.

הרה"ג יוסף קרביץ שליט"א מודיעין עילית

נראה לתרץ, דאברהם לא היה לו דין כהן ממש, אלא היה לו את המעלה של כהן, לפי הנ"ל אתי שפיר שהיה יכול להתחתן.

איך מותר לומר דברי תורה בשעת הסעודה הרי אין משיחין בשעת הסעודה

מה שהקשתם בשם הפוסקים על הא דאמרין בגמ' תענית ה' ע"ב אין משיחין בשעת הסעודה, דיש להקשות מהא דתנן באבות פ"ק ג' משנה ג' כל שלחן שלא אמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו מזבחי מתים, איך מותר לו הרי זה סכנה, ותרצתם בארבע אופנים.

הרב איתן שנאל שליט"א וואשנגטון הייטס נ.י.

מה שהבאתם תירוץ אחד דהא שצריך לדבר בדברי תורה זה לפני הסעודה, יש קצת סמך לדבר זה, מהא דאיתא בגמ' מגילה י"ב ע"ב ג' ביום השביעי כטוב לב המלך ביו, אטו עד השתא לא טב לביה בחמרא, אמר רבא יום השביעי שבת היה, שישראל אוכלין ושותין, ומתחילין בדברי תורה ובדברי תשבוות, אבל אומות העולם שאוכלין ושותין אין מתחילין אלא בדברי תיפלות.

הרב שמואל לויטנברג שליט"א כולל מיר ירושלים

יש לציין דבספר בן איש חי שנה א' פרשת שלח את' ד' מביא שהיה המנהג לומר מים אחרונים חובה קודם נטילת מים אחרונים, ויש לסמוך על הלכה זו במקום דברי תורה שאומרים על השולחן קודם ברכת המזון, כשאין שהות לומר דברי תורה.

איך שלח אברהם את אליעזר שליח שיקדש אשה לבנו יצחק הרי אסור לקדש אשה עד שיראנה מה שהקשתם בשם הראשונים ואחרונים מדוע שלח אברהם את אליעזר שליח שיקדש אשה ליצחק, הרי קימ"ל קדושי מ"א אסור לקדש אשה עד שיראנה, ואברהם אבינו קיים כל התורה כולה לפני שניתנה ואפילו איסורי דרבנן, כמבואר יומא כ"ה, קדושי פ"ב א"כ איך שלח שליח ועבר על איסור זה, ותרצתם בשלשה אופנים.

הגאון רבי דוד לויסצין שליט"א ראש כולל התלמוד ת"א

נראה לתרץ, דאברהם לא קידשה לעצמו ולכן לא היה איסור, ויצחק לא מבואר שקיים כל התורה כמו אברהם.

הרה"ג בן ציון מיללער שליט"א ירושלים

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

הרב אברהם הבר שליט"א ירושלים

הרב דוד וייס שליט"א ירושלים

הבה"ח בנימין ברגר נ"י ממחזיקי ישיבת טשעבין

נראה לציין דבספר יד דוד קדושי מ"א תירץ שכיון שבישר הקב"ה לאברהם אחר העיקדה שנוולתה בת זוגו והיא רבקה, א"כ שוב לא היה חשש שימצא דבר מגונה לכשישאנה, כיון שמה' יצא הדבר.

הרה"ג ירוחם פישל לויפער שליט"א כולל ישיבת מיר ירושלים

נראה לתרץ, על פי מה שכתב במדרש ברי"ר סי' ד' דבשעת העיקדה בכו המלאכים, ונפלו דמעוותים על עיני יצחק וכו', והנה טעם שאסור לקדש אשה עד שיראנה הוא לפי שמא יראה בה דבר מגונה, וטעם זה לא היה שייך אצל יצחק, שכבר כהו מאור עיניו ולא היה יכול להבחין.

הרה"ג אברהם דבדה שליט"א כולל חזון איש בני ברק

הבה"ח יצחק הכהן רוזנפלד נ"י ישיבת אהבת תורה ירושלים

מה שתרצתם ע"פ שיטת הפוסקים דהיכא דאי אפשר לקדש בעצמו מותר לקדש ע"י שליח, ויצחק לא היה יכול לקדש בעצמו כיון שהיה אסור לצאת לחוץ לארץ דהרי היה עולה תמימה, יש לציין שדחידושי מהר"ל מפראג מדויק דרש"י קדושי מ"א ד"ה בהא נמי סבירא ליה כן דכתב אסורא נמי איכא אם יכול לקדש בעצמו וקודש ע"י שליח.

מדוע חל קדושי ע"י שליח הרי אין שליח לדבר עבירה והשליחות בטל

מה שהקשתם בשם האחרונים על הא דאיתא במשנה קדושי מ"א ע"א האיש מקדש בו ובשלוחו, והאשה מתקדשת בה ובשלוחו, דיש להקשות לפי מה דקימ"ל קדושי פ"ב דאין שליח לדבר עבירה, ולשיטת אחר בראשונים בשליחות לדבר עבירה המעשה בטל, עיין תוס' ב"מ ג' ע"ב ואפילו באיסור דרבנן, א"כ כשמקדש ע"י שליח כיון דאסור לקדש עד שיראנה, יתבטלו הקדושי כיון דאין שליח לדבר עבירה, ותרצתם בשלשה אופנים.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א גליון

הרב אליהו נתנאל שליט"א חיפה

נראה לתרץ, שהדין של אין שליח לדבר עבירה, זה רק היכא שהמעשה הוא מעשה עבירה, אבל קדושי ע"י שליח אינו בעצם מעשה עבירה, אלא שיש תנאי שאסור לקדש אסלא ראה אותו.

מדוע מברכים ברוך דיון האמת על אשתו של לוט הרי אין מברכים ברוך דיון האמת רק כשיש צער

מה שהקשתם בשם הפוסקים על הא דקימ"ל אר"ח סי' ר"ח הרואה אשתו של לוט מברך ברוך דיון האמת, דיש להקשות הרי קימ"ל אר"ח סי' ר"ח סעיף ט' דברכת דיון האמת דוקא כשמצטער על הענין, ולפיכך לא מברכין על עו"ש, א"כ אשתו של לוט שאינה ישראלית, מדוע מברכים עליה ברוך דיון האמת, ותרצתם בכמה אופנים.

הרב משה גרוס שליט"א אשדוד

נראה לתרץ, דתרי גזונא ברכת דיון האמת איכא, ברכה על צער שמגיע לו ומשום חיוב הצדקת הדין צריך לברך ברוך דיון האמת, אבל כאן ברכה זו אינה הבעת צער אלא אדרבה ברכת הודאה היא שדין אמת לאמתו.

תגובת אמרן לשלוח ע"י לויט ג' בערב בלבד
להרב אשר אהרן שורר שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
לניידים: 057-3166560. בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הגאון רבי שלום יוסף גוטמן שליט"א
ראש כולל צאנז בני ברק
לעילוי נשמת אביו
הרב נפתלי חיים בן הרב מרדכי דוד ז"ל גוטמן
נלב"ע ח' כסליו תשס"ד ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הגאון רבי יהושע קרניאול שליט"א
ר"מ בישיבת בעלזא ירושלים
לרגל שמחת נשואי בתו תחי' עב"ג במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצלח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי צבי קרוגר שליט"א ירושלים
לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצלח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי ניסן רייך שליט"א בית שמש
לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי חלציו
ויצלח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב אהרן חיים יעקב פרידמן שליט"א
קרית צאנז נתניה
לעילוי נשמת אביו
הרב שלמה בן הרב אהרן ז"ל
נלב"ע ח' כסליו ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי חיים שמעון גוימן שליט"א ירושלים
לרגל שמחת היכנס כמר יהושע נ"י
לבריתו של אברהם אבינו
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצלח בכל אשר יפנה